

מראי מקומות- יבמות ד'

דא"כ לכאור' פשוט דגדר עדל"ת של ציצית הוא הותרה, דאפי' במקום שאפשר לקיים שניהם יכול ללבוש כלאים בציצית. וא"כ, איך ילפי' מזה לכה"ת כולה שיש דין עדל"ת, דקיי"ל שהוא רק במקום שא"א לקיים שניהם. וכ' **הקובץ הערות** (ט', ג') "וטעמו של דבר זה נראה, דאפי' נימא דכלאים בציצית הותרה אפי' בלילה, ואפי' לנשים, מ"מ יסוד ההיתר הוא משום המצוה שישנה בהבגד, ואם נפקע חיוב ציצית מהבגד, כגון שנעשה בת ג' כנפות, ודאי חזר איסור כלאים עליו לכ"ע. וא"כ מוכח מזה דההיתר הוא רק משום המצוה, ושפיר יש ללמוד מזה דעדל"ת". אולם הק' ע"ז, דמ"מ למה לא ילפי' מהכא דבכל מקום דעדל"ת יהא בתורת היתר, ואפי' היכא דאפשר לקיים שניהם יהא מותר מדאורייתא בכל עדל"ת, ולא תי'.

(ד) **מנין ליבמה שנפלה לפני מוכה שחין שאין חוסמין אותה, וכו'- כ' הריטב"א במכות (כג).** דאף דמה דאמר מוכה שחין לאו דוקא הוא, וה"ה לחביריו השנויים בכתובות (עז). דאלו כופין אותו להוציא, מוכה שחין וכו', מ"מ דוקא הם, אבל יבם שאין בו מום בגופו, אע"פ שיש שם אמתלאות, מ"מ חוסמין אותה, ואין כופין אותו לחלוץ לעולם.

(ה) **אפי' למאן דלא דריש סמוכים בעלמא במשנה תורה דריש- ומבואר מהמשך הסוגיא דהא דדריש ר' יהודה סמוכים דהא דלא יגלה כנף אביו, היינו משום שהוא מוכח או מופנה. וא"כ, לכאור' יש להעיר, דא"כ מ"ש משנה תורה מכל התורה כולה, הרי לכאור' גם כל התורה ידרוש כן אם מוכח הוא או מופנה. וכ' תוס' (ד"ה וכי מפני) דמשנה תורה לאו דוקא, וכל מקום דמוכח או מופנה דריש, אלא דקים ל' דמשנה תורה כולה או מוכח או מופנה, ולכן נקט משנה תורה. אבל המהר"ב רנשבורג הביא מהראב"ן דחי' דרך במשנה תורה דריש' (אפי' מוכח או מופנה), משום דכל התורה מפי הגבורה נאמרה ואין מוקדם ומאוחר בתורה, אבל משה רבנו סידר משנה תורה, והוא סידר פרשה אחר פרשה**

(א) **מנלן דדחי דכתיב לא תלבש שעטנז גדילים תעשה לך- הק' הרמב"ן והריטב"א, איך ילפי' לכל התורה כולה מציצית, דלמא עשה דציצית שאני משום שהיא שקולה כנגד כל המצוות. וכ' הריטב"א "דזה לא חשיב חומרא, דהא תנן רץ למצוה קלה כבחמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות".**

(ב) **גדילים תעשה לך- הק' הבית הלוי (חלק א', סי' א', ה'), למה צריך לסברא דעשה דוחה לא תעשה כדי להתיר ציצית בשעטנז, תיפוק ל' דכל האיסור לבישת שעטנז הוא רק היכא דלובש בה לבישת הנאה, והרי מצוות לאו ליהנות ניתנו. וכ' ד"זה לא קשה כלל, דהא גבי ציצית עיקר לבישתו של הבגד הא רק להנאתו, דהא אינו מחויב כלל ללבוש בגד בת ד' כנפות, רק אם לובש בגד בת ד' כנפות להנאתו מחויב להטיל בו ציצית", ובזה לא שייך המושג של מצוות לאו ליהנות ניתנו וע"ע בקהלות יעקב (ד') דכ' ליישב דבמצוות ציצית המצוה אינה לבישת הבגד כלל, אלא לבישת החוטי ציצית. וא"כ, לבישת גוף הבגד אינו עשיית המצוה כלל, ושוב לא שייך לומר עליה דמצוות לאו ליהנות ניתנו. וע"ע בבית הלוי שם שכ' לפקפק בכלל שיהא שייך כלל הא דמצוות לאו ליהנות ניתנו במצוות ציצית (והק' על הכסף משנה שכ' כן בהל' ציצית א', י"א), וכ' דאולי כל דין זה דמצוות לאו ליהנות ניתנו היינו היכא דבעל כרחו צריך לעשות המצוה, אז אמרי' דמצוות לאו ליהנות ניתנו, רק גזירת מלך בעל כרחן של ישראל, כלשון רש"י בר"ה (כח). אבל מצוה כציצית, דאם ירצה ילבש בגד של ד' כנפות, ואם לא ירצה אינו מוכרח לעשותו, אולי בזה באמת אמרי' דמצוות כזה ליהנות ניתנו.**

(ג) **גדילים תעשה לך- אי' בתוס' במנחות (מא. ד"ה תכלת) דבגד ציצית יכול להיות של שעטנז, ויכול ללבושו אפי' בלילה, כשאינו מחויב בציצית, וגם אשה יכולה ללבוש בגד זה של ציצית שהוא של שעטנז. ולכאור' ק',**

(ח) **לשתוק קרא מיני' ותיני שעטנו שעטנו מהעלאה- הק' המאירי**, הא אין אדם דן ג"ש מעצמו, וא"כ איך הק' הגמ' דתיני שעטנו שעטנו. ותי' או שהי' להם מסורה על תיבות שעטנו שעטנו, או דאי"ז ג"ש גמורה, אלא גילוי מילתא בעלמא. וע"ע **בריטב"א** שכ' דאי"ז ג"ש, אלא ילמוד סתום מן המפורש.

(ט) **כתב רחמנא צמר ופשתים, דאפי' צמר לפשתים ופשתים לצמר- כ' תוס' דאע"ג** דאפשר במינו (ובעלמא אמר ר"ל דלא אמרי' דעדל"ת היכא דאפשר לקיים שניהם), מ"מ מותר משום דמגו דתכלת פטרה, לבן נמי פטרה, ולכן של פשתים נמי פוטר הצמר ע"י מגו, דמגו דלבן של צמר פוטר בפשתים, לבן של פשתים נמי פוטר בשל צמר. אולם כ' דכל זה דוקא במקום תכלת, אבל היכא שאין תכלת, אסור שלא במינו היכא דאפשר במינן (דשוב ליכא מגו). וע' **ברמב"ן** שהביא מיש שסובר דמה שאמר ר"ל דאסור לדחות הלאו היכא דאפשר לקיים שניהם, כלאים בציצית שאני, דכלאים בציצית הותר לגמרי מכח הסמוכין. אולם הרמב"ן כ' דזה לא נהירא, דהא מהכא גמרי' לכל התורה כולה, וא"כ לימא דבכל התורה מותר אפי' היכא דאפשר לקיים שניהם. ולכן כ' הרמב"ן דסוגיין אתי דלא כר"ל (וע' **בתוס' במנחות** [מ. ד"ה כיון] דג"כ כ' תי' זה, ומשמע דמדאורייתא מותר לדחות הלאו אפי' היכא דאפשר לקיים שניהם, וע' **בחזון איש** [או"ח ב', ב'] דנקט דכוונתו ודאי דוקא לענין כלאים בציצית, ותמה עליו כקו' הרמב"ן הנ"ל, א"כ איך ילפי' מזה לשאר עדל"ת, דהתם במקום שאפשר לקיים שניהם ודאי אסור, וצ"ע). וע"ע **ברשב"א**, דכ' דאה"נ, כל ההיתר להטיל כלאים בבגד ציצית הוא רק היכא שאין לו מינו. וע"ע **בקובץ הערות** (י"ד, ח'), שהביא מש"כ **תוס' בכתובות** (מ. ד"ה כגון), דזה לא חשיב אפשר לקיים שניהם מה שיכול ללבוש טלית אחרת של מין הציצית. וביאר הקו"ה, דכיון שרוצה ללבוש הטלית של פשתן, לא חשיב "אפשר" מה שיכול ללבוש טלית של צמר. וע"ש מש"כ להגדיר זה, ולחלק בין ציורים אחרים שדומים לזה (ולמשל, אם יש לו מצה של חדש ושל ישן, ומאיזה טעם רוצה לאכול החדש, ודאי אסור

דוקא כדי להדרש. וע' **בהראשונים** (רמב"ן, רשב"א, ריטב"א) שכ' דהגם דמופנה שייך בכל התורה כולה, אבל מוכח לא שייך אלא במשנה תורה, לפי שכל התורה כחדא פרשה הוא [וצ"ע כוונתם בזה]. וע"ע **בריטב"א** בברכות (כא:): שהוא משום דמשנה תורה דברי משה הן, ואע"פ שכולם נאמרו מפי הגבורה, מ"מ כיון שכבר נאמרו תחלה בסידור אחר ועכשיו חוזר ואומר בסידור זה, ודאי כשסומך הדברים זה לזה לדרשא נסמכו, כיון שאינם סדורין בסידור ראשון.

(ו) **בשומרת יבם הכתוב מדבר, ולעבור עליו בשני לאווין- הק' רעק"א**, למה השמיט הרמב"ם דין זה דעבר בשני לאווין, הרי שי' הרמב"ם הוא דקיי"ל כרבנן דבתו מאנוסתו מותרת, וא"כ ע"כ בשומרת יבם הכתוב מדבר, ולעבור עליו בשני לאווין, ע"ש מש"כ ליישב.

(ז) **אי כתב רחמנא לא יעלה ה"א כל העלאה אסור רחמנא ואפי' מוכרי כסות- פרש"י אע"פ** שאינו מתכוין להנאת חימום. והק' הרשב"א, דאי בנהנה ואינו מכוון, הא פלוגתא היא בפסחים (כה:): בין אביי ורבא בדאפשר ולא קא מכוין, ואם זהו המקור להא דדשא"מ, ליתי לי' התם. ועוד, הא גמרון אליבא דר' יהודה היא (דלא דרש סמוכין), והא הוא סובר דדבר שאינו מתכוין אסור, וא"כ מה לי דאינם מכוונים להנאת חימום, הא נהנין, ותאסר משום זה. ולכן ביאר בשם הרמב"ן דהכא מיירי כשאינו נהנה כלל, כגון בימות החמה ואינו עומד בחמה, אבל בנהנה ואינו מכוון, זה תלוי בר"ש ור"י. וע' **ערוך לנר** שכ' דסוגיין ס"ל דכיון דהעלאה שלא לשם הנאה אינו דומה ללבישה כלל, א"כ אינו אסור אע"פ דלמעשה נהנה, ולא ס"ל כהסוגיא בפסחים דתלוי באם אינו מתכוון אסור בכל התורה או לא, אלא דס"ל דהאיסור הוא לבישה, ואף דהתורה ריבה העלאה, זהו רק העלאה הדומה ללבישה, דהיינו דעושה כן ליהנות, אבל אם עושה רק העלאה ואינו עושה כן ליהנות, זה מותר לכ"ע, וע"ש איך שיישב בזה דעת הרמב"ם בזה.

לעשות כן, ומשום דחשיב אפשר לקיים
שניהם).

(י) **דאפי' צמר לפשתים ופשתים לצמר- כ'**
הרשב"א שאין היתר להטיל אלא ב' חוטים
של צמר לבן על בגד פשתים, משום דהמצוה
הוא רק להטיל ב' של לבן, וב' של תכלת,
ויתקיים של לבן ע"י ב' הראשונים, וע"י
הוספת ב' של לבן אינו מקיים מצוה, ולכן הוי
כלאים שלא במקום מצוה. והק' הקובץ
הערות (ז', ד'), הא הבגד כבר הוי כלאים ע"י
החוטים הראשונים, וא"כ איזה הוספת איסור
יש כאן ע"י הוספת עוד ב' חוטים של צמר.
עוד הק', למה אין היתר משום ריבוי
בשיעורים, דמותר מדאורייתא לדעת
הרשב"א, לענין בישול לחולה בשבת [ויש לעי'
בקר' זו]. וע"ש עוד מה שהק', וכ' לייסד
דכשהטיל חוט של צמר בבגד פשתים, הרי
הבגד נעשה כלאים. וכשהטיל עוד חוט של
צמר בהבגד, נעשה עוד הפעם כלאים. וע"ש
עוד מש"כ בזה ביסוד הא דהוסיף בשיעור
בעשיית איסור (כמו אוכל ב' כזיתים של חלב
בהעלם א', וכו'). וע"ע בחי' ר' שמואל (ה'),
א' שעמד בזה, והאריך לבאר דגדר איסור
כלאים אינו דהבגד עצמו נעשה חפצא
דאיסורא, אלא שיש איסור לבישת צמר
ופשתים יחדיו, וא"כ נמצא דכל חוט בפנ"ע
נחשב האיסור, וא"כ אפי' אם התורה התיר
החוטי תכלת עם הבגד של פשתים, מ"מ יש
איסור ללבוש החוטי לבן של תכלת עם
הפשתים.